

DÉL

Vibróvirtuóz

szöveg: Horváth Júlia Borbála, fotó: Sebestyén László

Nyár az útépitések évszaka, a csúcsforgalomban mindenki ingerült: az autós türelmetlen, a munkás izzad – és fordítva. Persze hogy meleg van, persze hogy sietős, és szorít a határidő: ha nincs kész, kész a dugó. A munkaerővel érdemes jól bánni, mert a siker nagyrészt rajtuk múlik. A főnök sohasem lazíthat, éberem figyel, és egyszerre több vasat (lapátot) tart a tűzben (bitumenben). Öcsi nélkül ő is nehezen boldogulna.

Hétfőn reggel öt órakor a munkás már a mikrobuszban ül. A busz kicsi is, fülledt is, de Pestről küldi a tulaj, vagyis a cég, és finnyáskodás helyett örülni lehetne, hogy nem a vonaton zötykölődnek az emberek. Szabolcs megye alaphangon kétszázötven kilométer Budapeستől, akárhogy számoljuk, az *interhisztivel* is közel háromórás út. Legkésőbb fél nyolckor munkakezdés, szövegre olyankor már nincs idő, útközben kibeszélgethették, de leginkább kialakították magukat a fiúk. Egy fokkal simultabbak az arcok, mint péntek délután, amikor jó hétvégét kívánnak egymásnak, aztán megy mindenki, amerre lát; legtöbbször a privát hakniba, vagyis *fusiba*, kedveském, nálunk

még az a vaker járja... – igazít finoman a brigádvezető, elvégre változatos stílus az övé, azáltal nyeri el a pályázatokat. *Fontos az indoklás, hogy munkát kapok, és munkát adok a vidéki embereknek...*

Érkezés után a tagok kipakolják a tisztára mosott szerszámokat, de pár óra elteltével újból rájuk rakódik a szürke háló, füstből, bitumenből és gondolatokból. Közben van idő elmélkedni, gépiesen mozog a kar, rakja a lapátot, az egyszerre mozdítandó adag átlagosan tíz-tizenöt kiló. *Dani, a hőálló bakancsot húzd fel, hallod, odaragadsz az úthoz...* – mosolyognak a kartársak: *kezdő a gyerek, de nagyon akar...* – Mindannyian átélték már, milyen az, amikor nem ereszt

a forró aszfalt, rossz esetben leválik a cipő talpa, jobb esetben kiabál otthon az asszony, hogy a szőnyegen fekete lábnyomokat talál; *bárcsak kiabálna most is, de ő marad otthon, a háztájiban...* – Otthon? Másfél- két nap, a röpké vasárnappal együtt, ha túlóra adódik hétvégére, akkor nem érdemes hazamenni Szabolcsba, a kétszázötvenesbe. Este beesik az ember a munkásszállóra, aztán *szpatty*; aki még legénysorban van, annak nincs veszteni valója. Az ismerősökkel, rokonokkal munka közben is találkozhat, nem ritka eset, hogy aszfaltozó- dinasztiaik kerülnek ki egy-egy faluból.

Az unokahúgom is jönne, azt mondta, felér ő két lusta fiúval is, csak a haját félti a büdös

füsttől... – a józan hang végül letöri a lelkesedést, és a lány marad ott, ahová született: az asszonyok csoportjában: a tyúkok, a mosás, a piac. *Annyit megkeresnek a nők is, mint mi... szívesen cserélnék velük, de hogy venné az ki magát...* – A fizetés nem túl pazar, viszont biztos pénz, egész nyáron folyamatos a munka. *Májustól novemberig ingázunk, télen és kora tavasszal utalják az alapfizetést...* – Átlagban, mondjuk úgy százharmincezet bruttóban. *Városban... plusz jutalom vagy nyolc-tízezer Erzs...* – Télen otthon marad a munkás, és végzi az elmaradt házi teendőket; hacsak nagy ritkán be nem csúszik valami téli meló; kátyúzás vagy gyorsjavítás. *Volt rá példa, hogy hóesésben aszfaltoztunk... olyan is lett... az emberek meg szentségteltek, hogy Karácsonykor nincs jobb dolgunk...*

A munkaadó nem szereti leállást, mert a hideg hónapokban a dolgozónak több ideje jut kinézegetni az ablakon, és hajlamos elábrándozni a jövőjén. Elgondolja, hogyan változtatna, netán kiugrana a verkleiből, mert elege van, ha meleg van, mert elege van, ha hideg van, és akkor is, ha esik, és ha fúj; a munkaidőt tisztán mérik: ha rossz az idő, megvárják, amíg az időjárás engedélyt ad a folytatásra, azt pedig senki sem fizeti ki. *Vagy el kén' szegődni egy vállalkozóhoz – tervezetnek a legények, de félok, hogy a vállalkozó szellem időközben tönkremegy, és nem fizet, és nem-bejelent, s a végén majd csikorgó derékka átvehető a soványka nyugdíj; oszt szevasz...* – A megváltó tervek is télvíz idején kovácsolódnak: nyitni egy kocsmát a falu szélén? És jön-nének a haverok, hogy: adj két sört hitelbe? *Vagy nyitni egy kifőzdét? Az asszonnyal... De ahhoz tőke is kell...* – vagyis kellene. Vé-

gül összegződnek a lehetőségek, és marad, ami volt: rigófütytős hajlonon beülni a mikrobuszba, lapátot, gépet adnak, javítanak, tété befizetve, védősívak kicserélve, a nyári hónapok végén kissé földuzzad a számla. Bejelentett, rendszeres munka, izzadjon az építésvezető, ő szaladgál utána.

Rendes ember egyébként, néha a lapátot is megfogja, tegeződik a munkásokkal, kivéve, amikor fizetésemelést kérnek tőle... – olyankor azt válaszolja: *emberek, gondolják meg, el lehet menni innét, de nem érdemes...* – Több kolléga megkísérelte a kiugrást, de fél év próbálkozás után visszatért, és a szabadúzás helyett mégis az útépitéssel járó stresszt választotta. Olyan is létezik? *Hogyme létezne! Az autósok néha leányázzák a dolgozót, mert képtelenek felfogni, hogy az út nekik épül... hajtának ezerral, elsodorják a szerszámokat, az ember könyöke se számít...* – Közben talicska érkezik, a bitumen forró lehelete összemosódik a napi párával, muszáj kiengedni a gőzt: *Múltkor kiugrott egy arc a merciből, szamuráj kard volt a kezében... a fiúk azonnal lapátot fogtak, hogy bemutassák, merre-meddig hány méter... rögtön eltűnt a szamuráj...*

Az útépitésnél mindenkinek megvan a maga dolga. Egyik ember folyamatosan figyel a forgalmat, de közben ő is húzogatja a hóblit, a fél szemét állandóan az autósokon tartja. A többiek húzzák a slusszt, simítanak, ketten az aszfalt-finisert kezelik, a többiek hordják az anyagot. *Nálunk Öcsi a vibróvirtuóz, a járdaszegélyeknél és a kényes helyeken egyenget... nélküle nem tudom, mit csinálnánk...* – Simítás közben nem állhat meg a munka, mert tönkremegy a felület, és jön a kiabálás: *nem pazarolunk... sem anya-*

got, sem időt... – A munkafázisokat pontosan kell elvégezni, mert ha kicsi a lejtés, a víz megáll az aszfalt tetején, a réseken beszívárog a hólé, ami után jön a reklamáció, és ugrik a prémium...

Öcsi több mint tíz éve kezdte a szakmát, akkor még valóban öcsi volt (a bátyja delegálta a céghez, őt az apjuk, akít a testvér, az unokatestvér, a sógor... és így tovább), azóta a többiek kiszálltak, Öcsi viszont alaposan kiképezte magát. *Meglátják, a gumibitumené lesz a jövő... újrhasználított abroncsból... tartós... könnyen kezelhető... mint Hollandiában... világító úttestek...* – Öcsi szeme is kifényesedik, majd javít: *na, jó, derengő...* – a brigádvezető bólogat, ilyen emberek kellene neki. *A nagyobb cégeknél nemcsak a munka, hanem az ember is érdekli a vezetőséget... jelentést, vagyis elemzést írunk hogyan, kikkel dolgozunk és haladunk előre...* – az ötletnek nem örül felhőtlenül a munkaerő: *idejövök, elvégzem, adják a lóvét, ne lelkizzenek annyit...*

Az építésvezető azonban nemcsak hivatalból, hanem magánemberként is a barátkozás híve. Rendszeresen kilátogat a terepre, szépen beszél a munkásemberekkel, védőtalt hoz, megkérdezi, mi újság, kipihenték-e magukat a gyors hétvégén, mert személyes sikere rajtuk múlik. Közben már a következő pályázaton töri a fejét, melynek elnyerését normal esetben három dolog dönthet el: ár, minőség és határidő, a negyedik hatalmi ágról (kapcsolatok) senki nem beszél. Elbeszélgetnek a lehetőségeken, azután a főnök bedobja a kis túlóra nagy prémium szöveget, az emberek beleegyeznek, és elhatározzák: *ha lemegy a szezon, ezen a télen már tényleg lépni kell...* ●